

Kohtuasi T-163/05

Bundesverband deutscher Banken eV

versus

Euroopa Komisjon

Riigiabi – Riigi vara võõrandamine Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale'le – Otsus, millega tunnistatakse abi osaliselt siseturuga kokkusobimatuks ja kohustatakse seda tagasi nõudma – Erainvestori kriteerium – Põhjendamiskohustus

Üldkohtu otsus (neljas koda), 3. märts 2010 II - 392

Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Riigiabi – Mõiste – Erainvestori kriteerium*
(EÜ artikkel 87, lõige 1)
2. *Riigiabi – Mõiste – Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt*
(EÜ artikkel 87, lõige 1)
3. *Riigiabi – Mõiste – Erainvestori kriteeriumi rakendamine – Komisjoni kaalutlusõigus*
(EÜ artikkel 87, lõige 1)

4. *Riigiabi – Mõiste – Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt*
(EÜ artikkel 87, lõige 1)

5. *Riigiabi – Mõiste – Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt*
(EÜ artikkel 87, lõige 1)

1. Et hinnata, kas riigi võetud meede on riigiabi, tuleb seega kindlaks teha, kas ettevõtja, kelle suhtes meede võeti, saab mingi majandusliku eelise, mida ta tavalistes turutingimustes ei oleks saanud. Samas ei saa asuda seisukohale, et arutluskäigus, mis viiakse läbi selleks, et tuvastada, kas tehing on tehtud turumajanduse tavatingimustes, peab kindlasti vaatlema ainult investorit või investeeringu saanud ettevõtjat, sest turumajandust iseloomustabki just erinevate majandustegurite omavaheline mõjutamine. Lisaks ei tohiks selles arutluskäigus täielikult tähelepanuta jätta üleantud vara laadist tulevaid piiranguid, sest võrdluse alusena tuleb arvesse võtta sellise erainvestori käitumist, kes on avalik-õigusliku investoriga võimalikult sarnases olukorras.

sh kasu saanud ettevõtja olukorra ja asjassepuutuva turu täieliku analüüsi. Komisjon võib eriti uurida küsimust, kas ettevõtja oleks võinud samu eeliseid andvaid rahalisi vahendeid saada teiselt investoritelt, ja vajadusel küsimust, millistel tingimustel, kuna meede saab olla käsitletav riigiabina vaid siis, kui see paneb ettevõtja soodsamasse olukorda kui see, mis eksisteeriks ilma ametiasutuste sekkumiseta.

(vt punktid 35–37, 175)

Eeltoodut arvestades on komisjon seda hinnates, kas ettevõtja sai eelise, mida ta turutingimustes ei oleks saanud, kohustatud tegema vaidlusalust tehingut ja selle konteksti puudutavate kõikide asjaolude,

2. Kui ametiasutus, kes võimaldab pangale kapitali sissemakset, mille tasu maksatakse sellise etapiviisilise kava alusel, mille kohaselt ei maksta sissemakse üleandmisele järgnevate esimeste aastate jooksul äritegevuse laienemisega seotud tasu kogu sissemakset, vaid eelnevalt kokkulepitud osades, ei pruugi see anda

pangale eelist, mida ta muidu ei oleks saanud.

kuna pangal ei olnud järelevalve seisu- kohast võimalik oma äritegevuse laien- damiseks kasutada kohe kogu üleantud sissemakset, siis see osa sissemaksest, mida ta kasutada ei saanud, ei täitnud tema jaoks sama majanduslikku funkt- siooni kui see sissemakse osa, mida ta sai kasutada.

Kui ei esitata argumente, millest saaks järeldada, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea, võib ta tuvastada, et olu- korras, mida iseloomustab esiteks see, et ametiasutus soovis investeerida mittelik- viidset vara, mida ta ei soovinud osadeks jagada, ja teiseks see, et sellel pangal ei olnud lühi- ega keskmiselt pikemaajalises perspektiivis vaja nii suurt kapitali kui oli erifond, ei oleks erainvestor suutnud saada pangalt kohest tasu kogu vaidlus- aluse sissemakse eest määraga, mis on panga äritegevuse laienemisega seotud tasu määr. Igal juhul ei ole ilmselt vää- rjäreldada, et pank ei nõustuks maksma määra, mis oli panga äritegevuse laie- nemisega seotud tasul, selle sissemakse osa eest, mille suhtes ta teab ette, et ta ei suuda seda nimetatud otstarbel kasu- tada. Nimelt, kuigi see sissemakse osa võimaldab tal tugevdada oma makse- võimet või vältida selle vähenemist ning järelikult vähendada või säilitada oma finantseerimiskulusid, ei võimalda see tal teenida uutest tehingutest saadavat täiendavat tulu.

Seega oleks erainvestor sellise ametiasu- tuse olukorras arvesse võtnud seda, et

(vt punktid 51, 58, 66–68)

3. Komisjoni hinnang küsimuses, kas inves- teering annab eelise, mida ettevõtja ei oleks saanud turult, hõlmab keerulist majanduslikku hinnangut. Komisjonil on sellist hinnangut sisaldava akti vastu- võtmisel lai kaalutusõigus ning selle akti kohtulik kontroll – isegi kui üldjuhul on see täielik küsimuses, kas meede kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse – piirdub kontrolliga selle üle, kas järgitud on menetlusnorme ja põhjendamisko- hustust, kas vaidlustatud valiku tegemi- sel aluseks võetud faktilised asjaolud on sisuliselt õiged, kas nende faktiliste asjaolude hindamisel ei ole tehtud ilm- set hindamisviga või kas ei esine võimu kuritarvitamist.

Vaidlusaluse kapitali sissemakse võrdlus muude kapitali segainstrumentidega on majanduslikult keerukas küsimus, mille lahendamisel on komisjonil lai kaalutusõigus. Lisaks, vaidlusaluse sissemakse kvalifitseerimine tähtajaliseks vaikivaks allutatud sissemakseks või investeeringuks aktsiakapitali on vaid analüütiline vahend, mida komisjon EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisel kasutas.

Komisjoni asjakohase hinnangu alusel ei saa seega automaatselt kindlaks teha riigiabi andmist või selle ulatust; see võimaldab komisjonil vaid määratleda hinnangu lähtepunkti, milles arvestatakse, millistel tingimustel tegid erainvestorid võimalikult sarnaseid tehinguid. Komisjoni järeldus selles küsimuses ei vabastada teda seega kohustusest analüüsida igakülgsest vaidlusalust tehingut ja selle tausta puudutavaid asjaolusid, sealhulgas abi saanud ettevõtja olukorda ja asjasepuutuvat turgu, et kontrollida, kas abi saanud ettevõtja saab majandusliku eelise, mida ta tavapärastes turutingimustes ei oleks saanud.

(vt punktid 38, 96–98)

4. Isegi kui kogu kapitali sissemakse märkimine toob kaasa 40% osaluse emiteeriva panga esimese taseme omavahendites, tähendades investorile suuremat riski, oleks tasu suurendamine õigustatud vaid juhul, kui see asjaolu annaks emiteerivale pangale eelise, mille eest ta on nõus maksma, või kui sellel pangal on vaja investori pakutud rahalisi vahendeid, mida ta teistelt isikutelt ei saaks. Samas, kui investori riski suurenemine tuleneb otsusest, mille ta võttis vastu tema eripäraga seotud põhjustel, ja kui teda ei mõjutanud panga soovid või vajadused, keelduks viimane maksmast suuremat tasu ning hangiks need rahalised vahendid teistelt investoritelt.

(vt punktid 229, 234)

5. Mis puudutab ettevõtjasse tehtud investeeringu riigiabiks kvalifitseerimist, siis on määrava tähtsusega asjaolu, kas ettevõtja sai mingi eelise. Sellest tuleneb, et niisuguses olukorras, kus ametiasutus soovib investeerida teatud erilist tüüpi vara, ei saa järeldada, et tehinguga antakse riigiabi, kui see ametiasutus ja ettevõtja lepivad läbirääkimiste tulemusena kokku tingimustes, mida viimane on nõus aktsepteerima ebasoodsa mõju tõttu, mis talle tekib üleantud kapitali laadist ja mis tähendab väiksemat tasu kui see, mis on

likviidse investeeringu turuhind. Nimelt, kuivõrd need tingimused ei ole ettevõtjale soodsamad kui need, mis ta oleks saanud siis, kui tehing oleks, nagu tavaliselt, puudutanud likviidset kapitali, ei saa ta eelist, mida ta turult ei oleks saanud. Samas ei saa järeldada, et selleks, et seda liiki tehingut ei saaks pidada riigiabi andvaks, peab avaliku võimu kandja alati

oma investeeringu eest saama sama tasu kui investor, kes on valmis üle andma likviidset kapitali.

(vt punkt 277)